

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

UPA 2017/52
4. april 2017

Naqqiut

Siunnersuut 7. marts 2017-imeersoq taarserpaa.
(Tunngavilersuutaata aallaqqaataani naqqiuteqarpoq)

Inatsisartut suleriaasianni § 33 naapertorlugu imatut isikkulimmik aalajangiiffigisassatut siunnersuuteqarpunga:

Meeqqat atuarfianni nukarlerni ilitsoqqussaralugu oqaatsit kisiisa atorlugit atuartitsisalernermi pitsaaqutigisinnaasai pitsaanngequtigisinnaasalu pillugit, Naalakkersuisut misissueqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aaliangiiffigisassaatur siunnersuut. Tamatumani ilitsoqqussaralugu oqaatsit danskisut kalaallisullu oqaatsit pineqarput, misissuinermilu angusat UPA2018 sioqqullugu Inatsisartunut saqqummiunneqareersimassapput.

(Inatsisartuni ilaasortaq Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit)

Tunngavilersuut:

Ukiuni kingullerni meeqqat atuarfiat naammassillugu ilinniaqqiffinnut allanut ingerlaqqittartut agguaqatigiisillugu %-nngorlugulu appasippallaarnerujusua eqqartortuarparput. Ukiuni kingullerni kisitsisit paasissutissallu takutittarpaat meeqqat atuarfianinngaannit ilinniaqqinnissamut ingerlaqqittartut taamaallaat agguaqatigiisillugu 40 % missaannaaniittoq. Tassa imaappoq meeqqat atuarfianiit anisut 100-rujuuppata taamaallaat 40 missaannaat, tassa imaappoq affaata missaannaat taamaallaat ilinniaqqinnissaminnut ingerlaqqittarput.

Tamanna uggornarpoq ajuusaarnarlunilu; ajuusaarnaannarani aamma tamanna ajorpoq, pitsaasuun-ngilaq akuerineqarsinnaanngilarlu. Inuiat namminiilerusussuttut, imminnut napatikkusuttut, immin-nut aqukkusuttut, akisussaafigilerusuttullu ilinniartitaanikkut inissisimaffiat taama appasitsigisinnaanngilaq. Taamaattoqarsinnaanngilaq pitsaanerujussuusariaqarporlu.

Kaasimaagut kaallugit ajornartorsiutaasoq isiginngitsuusaaginnarsinnaanngilarput iliuseqartariaqarpugullu.

Iliuseqarpallaalinngitsinnili immaqa immitsinnut apereqqaalaarsinnaavugut sooq taava taamaattoqarnersoq? Sooq meeqqat atuarfianni naammassinngitsoortartut taama amerlatigippat? Inuussutissarsiutigalugu ilinniarnissaminnut ingerlaqqittartut sooq taama ikitsigilersimappat? Ajortoqarsimas-ssaaq. Taavami sooq ajortoqarsimassava? Ajoqutaasorlu sumiissimassava?

Sooq taamaattoqarneranik nassuiataasinnaasut akissutaasinnaasullu assigiinngitsorparujussu-usinnaapput; uangalu isumaga naapertorlugu, nassuiataasinnaasut akissutaasinnaasullu ilaat, immik-koortunut pingaarnermut marlunnut ukununnga avinneqarsinnaapput:

1. Inuttut ajornartorsiuteqarneq, tapersersorneqannginneq, sumiginnagaaneq, angerlarsimaf-fimmi toqqissimannginnerup kingunerisaanik soqutigisaarunneq malinnaasinnaannginnerlu.
2. Atuarfiup iluani aqqissuussaaneq; soorlu atuartitsissutit qanoq aqqissorneqarpat? Qaqu-gukkut ilitsoqqussaralugu oqaatsit ilinniartitsissutigineqalertarpat? Qaqugukkut allamiut oqaasii ilinniartitsissutigineqalertarpat? Qaqugukkut kisitsinermik ilinniartinneqalertarpat? Qaqugukkut fysik/kemi-mi atuartinneqalertarpat Il.il.

Immikkkoortullu aappaa uanga uani sammerusunneruara eqqartorusunnerullugulu; Tassalu iluani aa-qqissuussaaneq:

Atuartitaanerup oqaluttuarsartaa ukiunik 50-60 missaanik kingumut qiviarutsigu, tassani paasissa-varput qanoq sangujoraartigisumik ingerlatsisoqarsimanera. G 60 aallartimmat atualerlaajunitsinni allamiut oqaasi atorlugit, imaappoq qallunaatuinnaq 4.klassinngornissatta tungaanut atuartinneqarsimavugut, taava aatsaat 1979-mi atualerlaajunitsinni kalaallisut oqaatsivut atorlugit atuartinneqarta-lerpugut aatsaat 4.klassimi qallunaatut atuartinneqartalerluta, taavalu 2002-p kingorna atualerlaaju-nitsinni oqaatsit marluk atorlugit atuartinneqartalerpugut tassalu kalaallisut aamma qallunaatut.

Imaappoq 2002-miit kalaaliaqqat allamiut oqaasinnik soorlu G-60-ip nalaanisut 1.klassimiit atuartin-neqartaleqqipput,

Sangujoraarluni taamatut ingerlatseriaaseqarneq pitsaasuunngilaq, qularnanngilarlu aamma tamanna peqqutaataasimasinnaassaaq ullumikkut atuartuutitta angusarisartagaasa taama appasitsiginerannut. Aammami tamanna tupinnartuunngilaq, qallunaanngorsagaanerujusuup kinguneranik ki-naassuserput kulturerpullu pillugit paatsiveerusimaarlutalu tammartajaangaatsiarnikuusimagalua-qigatta.

Piffissanngorpoq aqutissatta eqqortup nassaarinissaanut. Eqqarsarluarnitsigut misissuilluarnitsigullu atuartitseriaasissarput nammineq uagutsinnut naleqquttoq nassaarisariaqalerparput.

Unnia ilisimatuussutsikkut paasineqarsimasoq atuarfimmi ukiuni siullerni ilitsoqqussaralugu oqaatsit kisiisa atorlugit atuartitsineq ilikkaraqarfiunerpaasartoq. Unnia oqaasinnik allanertanik ilinniar-titsineq aatsaat 4.5. klassip missaanni aallartikkaanni aamma ilikkagaqarfiunerpaasartoq. Soorlu Islandermiut ullumikkut taamatut ingerlatsipput; Islandimi tuluttut ilinnialertarput aatsaat 5.klassimi taavalu qallunaatut aatsaat 7.klassimi ilinnialertarlutik.

Imaappoq 1.klassimiit oqaatsinik allanertanik atuartitsisalernissamik politikkut qanorluunniit anguniagaqartigaluarutta tamanna iluaqataanaviannngitsoq ilisimatusarnikkut paasineqarlunilu uppernarsarneqarsimavoq.

Tassa taava imaappoq politikkikkut assortuussutaasariaqanngikkaluarpoq ilumut isumatusaarneru-nersoq 1.klassimiit oqaatsinik allanertanik atuartitsisalernissamik kissaateqarnissaq. Ilisimatuussutik-kut paasineqarsimasoq malissagaanni taava imaappoq 1.klassimiit oqaatsinik allanertanik atuartitsi-salernissaq isumatusaarnerunngitsoq.

Ilisimatuussutsikkullu paasisat tunngavigalugit ingerlatsilissagaluarutta taava imatut ingerlatsilis-sagaluarpuq; kalaallisut ilitsoqqussaralugu oqaaseqartuusut ukiut siullit ilitsoqqussaralugu oqaatsitik atorlugit atuartinneqassapput aammalu taamatuttaaq qallunaatut qallunaatut ilitsoqqussaralugu oqaaseqartuusut ilitsoqqussaralugu oqaatsitik atorlugit ukiut siullit atuartinneqartalissallutik. Kalaallisut qallunaatullu oqaatsit tamarmik immikkut assigiimmik nukittorsarneqa-lissapput. Ajorsartoqassanngilaq tamatta ajugaassaagut. Tamanna tamatsinnut ajunngitsumik angusaqarfiullunilu angusaqarfiussaaq. Meerartagullu misiligaavigeqqikkumanagit siullermik misissuiffigeq-qaartariaqarparput, taamatut alloriassagaanni tamanna nunatsinni pissusiviusut qiviassagaanni qanoq tamanna nassataqartussaassanersoq. Ilinniartitsisussagut piareersimanerpat? Ilinniartitsissutissat piginerpagut? il.il. Misissuinikkut tamakku nalilersortinneqarsinnaapput tikkuussissallutillu

qanoq isikkulimmik "atuarficialammut" alloriarutta pitsaanerpaassanersoq, tamatumali kingorna "atuarfik pitsaanerpaajusoq" aqqutissiuullutigu.

Taamaattumik: Meeqqat atuarianni nukarlerni ilitsoqqussaralugu oqaatsit atorlugit atuartitsisalernerup pitsaaqutigisinnaasai pitsaanngequtigisinnaasalu pillugit nalunaarusioqqullugit Naalakkersui-sut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aaliangiiffigisassaatur siunnersuuteqarpunga, nalunaarusiarlu UPA 2018 sioqqullugu agguanneqareersimasasoq siunnersuutigalugu.

Qujanaq. Neriuppunga siunnersuutiga ilassilluarneqarumaartoq.

Aningaasatigut aningaasarsiornikkullu pisortanut kingunerisassai

Ilimagaara misissuititsineq pisortanut aningaasartuuteqarfiujumaartoq. Ilimagaarali allaffissornikkut ingerlatsinermi AC-mik ilinniarsimasup nalinganik, tassalu 500.000 kr.-nirik nassataqarumaartoq. Taamatut naliliinermut toqqammavigaara, naatsorsuutigigakku misissuinermit toqqammavissat amerlanerit qarasaasiatigut pigineqariissasut.

Namminersortunut aningaasarsiornikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Soqanngilaq

Innuttaasunut aningaasarsiornikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Soqanngilaq